

Big Data og juss

Advokat Eva Jarbekk
FØYEN Torkildsen Advokatfirma DA

FØYEN
TORKILDSEN

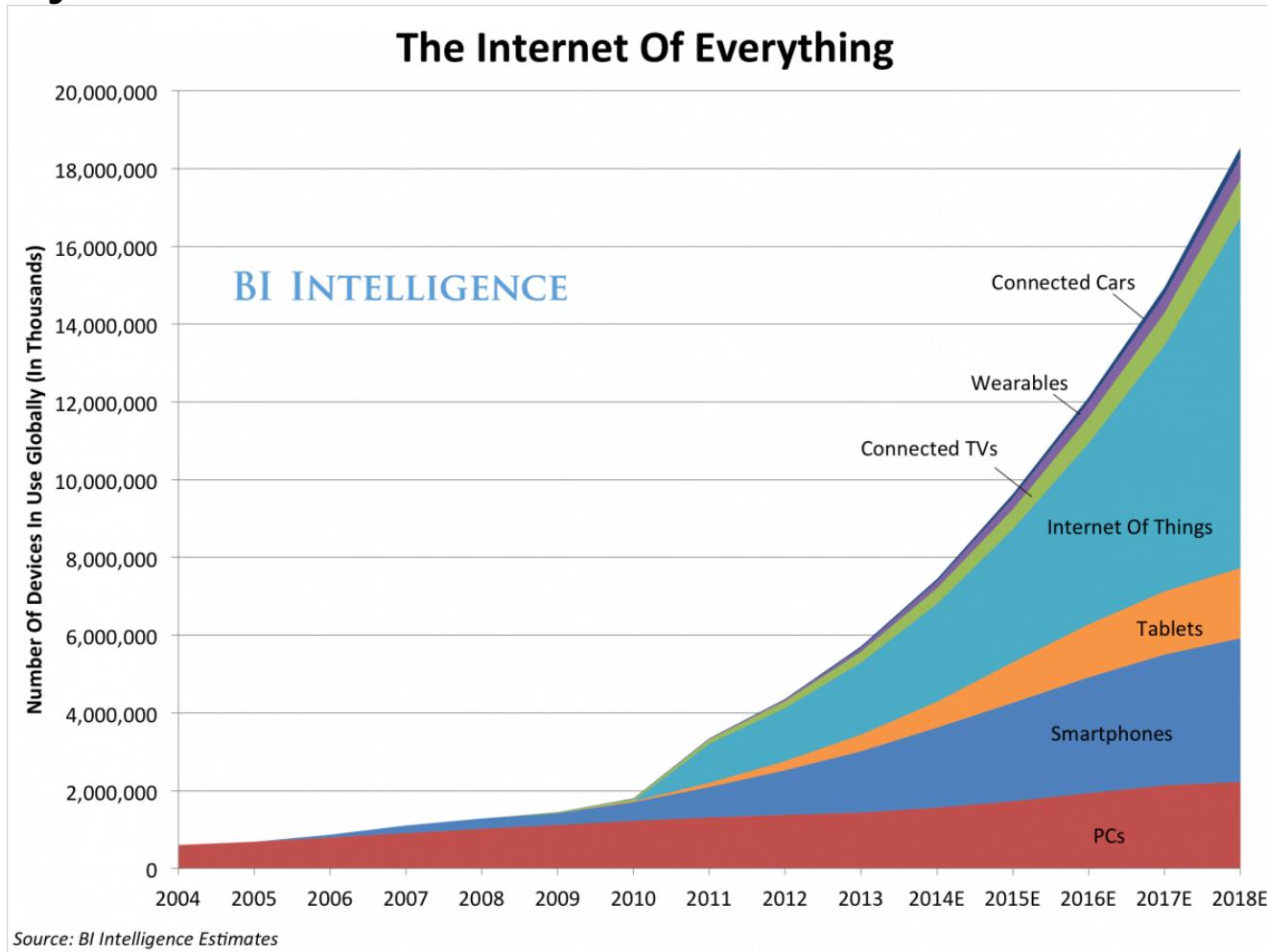
Copyright © 2014 Foyen All Rights Reserved.

Mengden digital informasjon øker

- **Internett** (var visst kommet for å bli)
 - Bruk av tradisjonelle nettsider – når Facebook kan spore bruk – hva gjør norske aktører – hvordan vet man hvem kunden er?
- **Internet of things (IoT) eller Internet of Everything eller Oppkoblede dingser**
 - Wearables – sport
 - Wearables - helse
 - Biler
 - Smarthus
- IoT en forutsetning for BIG Big Data
- Sammenstilling av oppførsel på internett og hvor den enkelte er rent fysisk – ikke vanlig enda, men det er på vei..

Hva skjer?

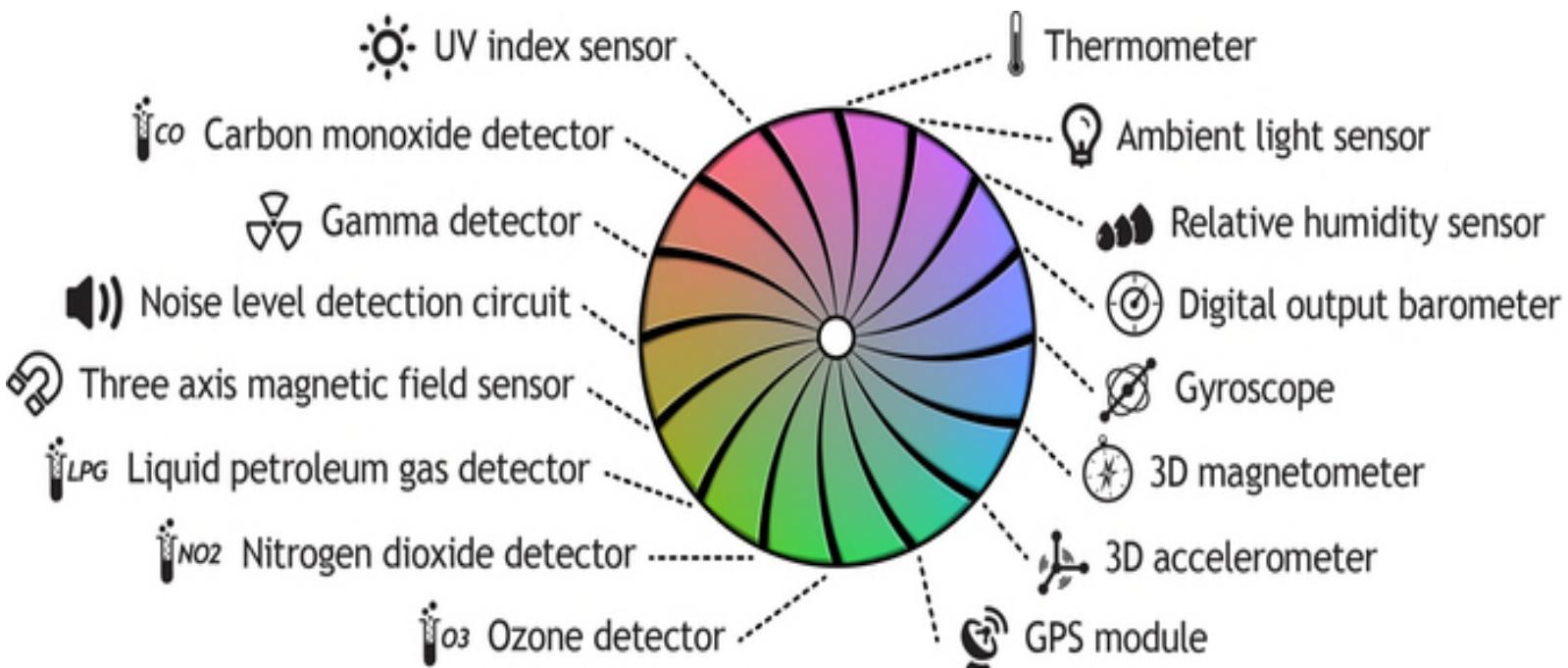
Moro på Kickstarter

FØYEN
TORKILDSEN

Quote from Kickstarter, Scarab page

Hva detekterer den?

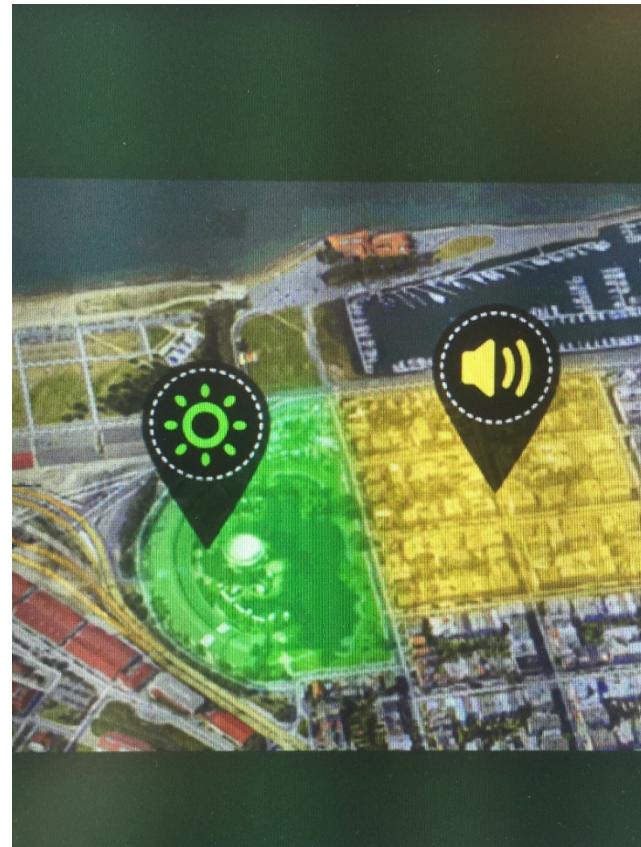
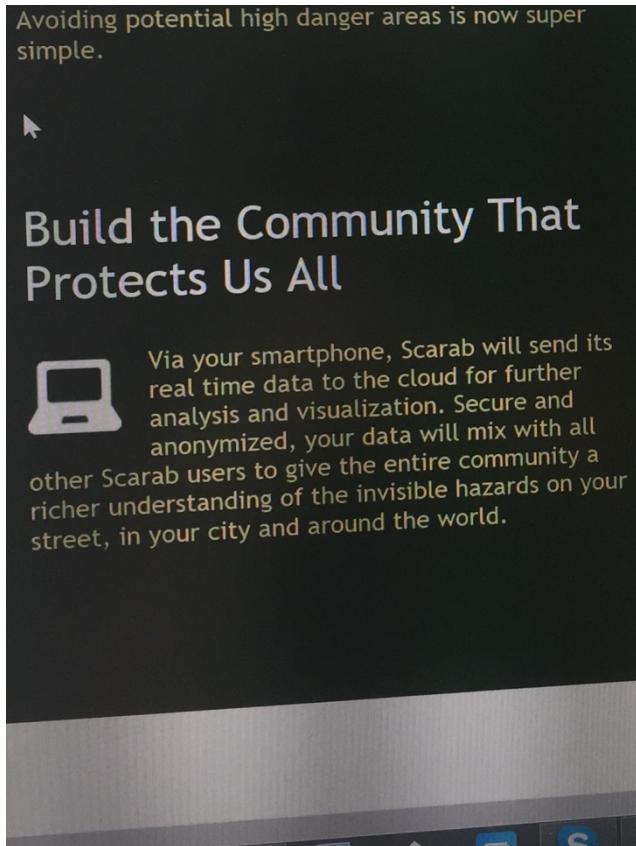

Hva gjør den med informasjonen?

- “Scarab is a wearable sensor platform that has more sensors than any other personal consumer product. These sensors **continuously** monitor your environment and communicate **local conditions and hidden dangers to your smartphone and the web**. With Scarab priced for retail at \$199, you can easily protect yourself and your family from unseen health threats, add environmental data to your quantified self and help build a safer community. ”
- “The Scarab system includes **mobile apps on your smartphone, a web mapping service, such as Google Maps, and a community of users**. Scarab is easy to set up and use. Just download the app, attach a Scarab to your bike, purse or backpack, and go! ”

Brukervilkår? Intet på appstore ennå...

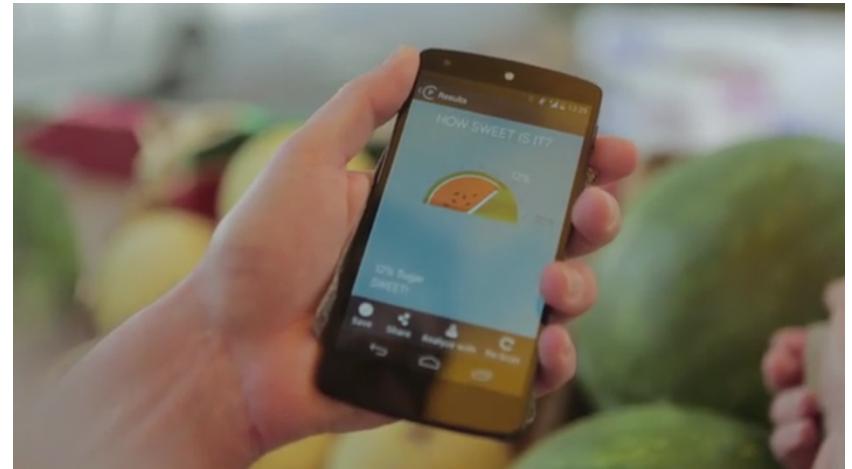

FØYEN
TORKILDSEN

Quote from Kickstarter, Scarab page

Et annet Kickstarterprosjekt jeg har støttet - SCIO

- Spektrometer
- All substans
- Sentral database i Israel
- Helse, hudanalyse
- Matanalyse
- Tilstand husvegg
- Etc

..bare fordi det er gøy..

FØYEN
TORKILDSEN

Quote from Kickstarter, Scio page

Gartner:

- I 2020 vil 26 milliarder enheter være tilkoblet
- IoT-produkter vil i 2020 generere et marked på 200 milliarder dollar – mest i tjenester

It-avisen mars 2015

- Ny IoT-avdeling bruker 24 milliarder / fire år
- Butikker reklamerer basert på hvilket vær som er i vente
- I dag: ikke nok analysere av all data som eksisterer og skapes av teknologien
- Kunnskap om verden vokser med hver eneste tilkoblede sensor og enhet, men for ofte gjør vi ikke noe med det, til tross for at vi vet at vi kan sikre et bedre resultat dersom vi gjorde det

Nye utnyttelsesmåter, nye markeder, nye markedsaktører

- Data – smått og stort - er en vare
- Mengden data øker enormt
- Data internasjonaliseres
 - «fri flyt»
 - Internasjonale aktører/markeder
 - Lettere for norske ideer å finne marked utenlands
- Nye verdikjeder og nye typer aktører
- Datasentre utfordres på belastning/kapasitet, sikkerhet, analyseevne (identitet)

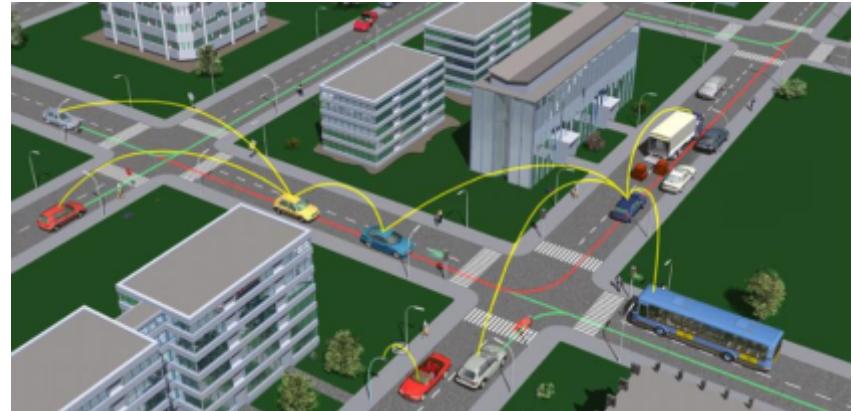
ITS

- «Systemer for anvendelse av informasjons- og kommunikasjonsteknologi for vegtransport, herunder infrastruktur, kjøretøy og brukere, og innenfor trafikkstyring og mobilitetsstyring, samt for grensesnitt mot andre transportformer» (ITS-loven)
 - «ITS omfatter løsninger som benytter informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i et trafikk- eller transportsystem, og har til hensikt å påvirke adferd og forbedre transportløsning og trafikkavvikling slik at man oppnår bedre fremkommelighet, trafiksikkerhet, miljø, tilgjengelighet og brukertilfredshet.» (ITS-strategi for Statens vegvesen)

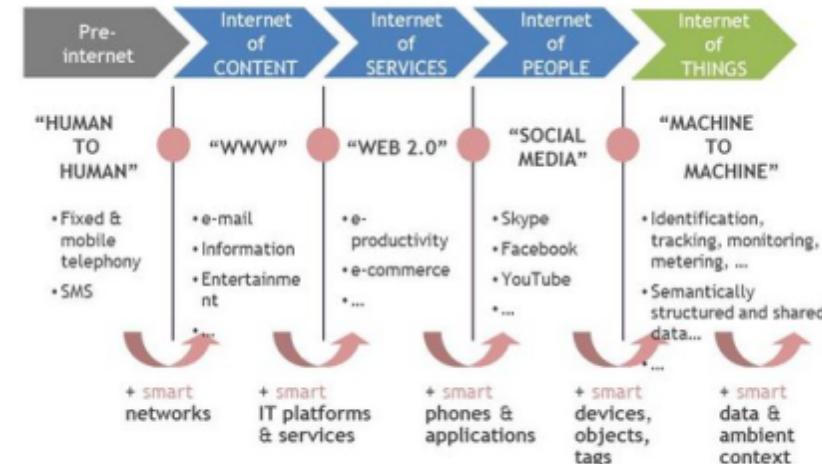
C-ITS

- *Cooperative ITS – smartere ITS*
- Samvirkende systemer:
 - ITS + V2V + V2I + V2P + I2P
 - C-ITS handler om at de **ulike ITS-systemene** (personlig, kjøretøy, vegkant og sentral) **kommuniserer med hverandre, utfører tjenester for hverandre og deler data**. For å kunne realisere dette kreves at de ulike ITS-systemene samhandler (er kooperative), basert på standarder utarbeidet av CEN, ISO og ETSI.

IoT (aka. Internet of Things)

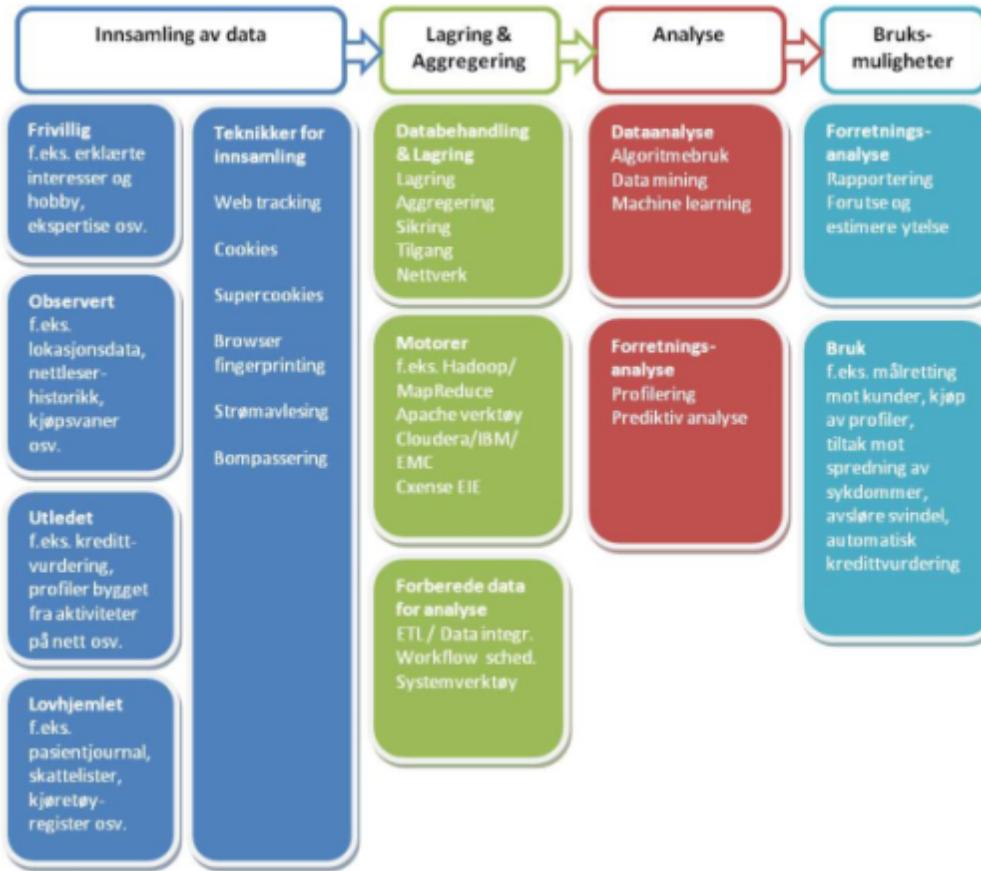
- C-ITS får fort et grensesnitt til IoT (Internet of Things)
 - «*grensesnitt*: innretning mellom systemer som muliggjør forbindelse og kommunikasjon mellom systemene» (fra ITS-loven)

© ETSI 2014. All rights reserved

Verdikjeden for Big Data

Brave new world

Fordeler

- Helseforskning
- Trafikksikkerhet
- Effektivisert forvaltning
- Demokrati og sikkerhet trygges?
- Nye markeder/verdier/aktører

Ulemper

- Overvåkning
- Ikke anonymitet, fri ferdsel
- Demokrati og diskusjonsfrihet forringes?
- Disruptiv teknologi for eksisterende aktører?

Og jussen da?

En forutsetning for å kunne bruke Big Data – er at du har rett til å kunne bruke opplysningene

- Avtaler, avtaler og avtaler
- Personopplysningsloven
 - Nytt regelverk fra EU på vei – før jul 2015, i kraft 2017 (?)
- Åndsverksloven – databasevern
- Markedsføringsloven

Vern av andre data enn personopplysninger - databasevern

Opphavsrett/åndsverk?

Data/informasjon «i seg selv» kan ikke ha verkshøyde, men utvelgelsen og sammensetningen av data kan ha verkshøyde

Særbestemmelse i åndsverkloven § 43:

- Den som frembringer et formular, en katalog, en tabell, et program, en database eller lignende arbeid som sammenstiller **et større antall opplysninger**, eller som er resultatet av en vesentlig investering, har **enerett til å råde over hele eller vesentlige deler av arbeidets innhold**
- 15 år

Markedsføringsloven – generelle bestemmelser

FØYEN
TORKILDSEN

Personvern

- Grunnleggende personvern:
 - Retten til å bestemme over egne personopplysninger
- Noen grunnleggende prinsipper
 - Proporsjonalitet og formålsbestemthet
 - Relevans og dataminimalitet
 - Fullstendighet og kvalitet
 - Informasjon og innsyn
 - Informasjonssikkerhet

Foto: Knut Opeide, Statens vegvesen

Personvern

- «Personopplysning» omfatter alt som direkte eller indirekte kan knyttes til en person
 - Internettbruk, bilbruk, treningsmodus, arbeidstakerinformasjon
 - Nesten all teknologibruk av mennesker omfattes
 - Metadata !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
- Hvem bestemmer over hvordan personopplysninger kan brukes?
 - Den det gjelder – via en avtale (eller annet rettsgrunnlag) kan kommersielle aktører gjøre nytte av informasjonen

Bruker bestemmer over opplysninger om seg selv

AVTALE
om hvordan
data kan
brukes

Tjenesteleverandør (behandlingsansvarlig)

AVTALE
om hvordan
data kan brukes

Samarbeidspartner 1
(databehandler eller ny behandlingsansvarlig)

FØYEN
TORKILDSEN

Ulike typer aktører

- Behandlingsansvarlig
 - Kontrollerer avtalen med brukeren
- Behandlingsansvarlig bruker underleverandører, outsourcer, bruker andre tredjeparter, de blir «databehandlere»
- **Databehandler** kan BARE gjøre det behandlingsansvarlig sier at de får lov til å gjøre – kan ikke kommersialisere opplysninger «på egen kjøl»
- HVEM VIL DU VÆRE?
 - Vi har meklingsoppdrag om «eierskap» til kundedatabaser i JV-prosjekter ... avklar på forhånd
 - Hva slags prosjekt?
 - Kan begge være behandlingsansvarlig i et JV?

Personvernmessige *utfordringer* ved Big Data

- Bruk av data til nye formål
- Datamaksimalisering
- Mangel på åpenhet – tap av kontroll
- Sammenstilling/analyse kan frembringe sensitiv informasjon
- Feil faktagrunnlag
- Datadeterminisme

Algoritmer..

Denne bloggen ligger på blogg.no og er personlige ytringer fra utgiver av bloggen [FÅ DIN EGEN BLOGG >](#)

JOHN CHRISTIAN ELDEN | *blogg*

JUSSENS ROSABLOGG MED FRISKE FRASPARK

FOTO: JOON BRANDT, JOONSWORLD

Om Desker, Datamaskiner og Djevelskap

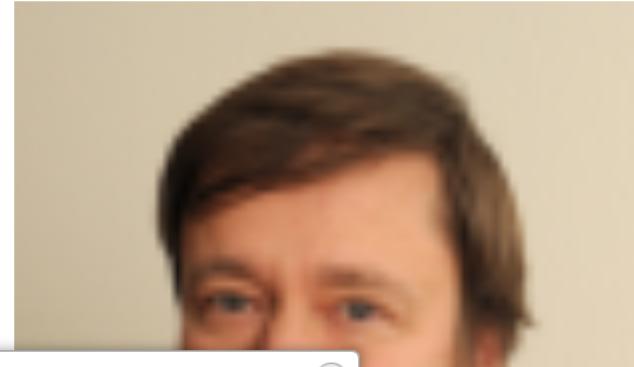
13.06.2013 | 11:52 15 kommentarer

f Del Twitter Tweet g+ Del E-post

Desker

OM MEG

John Christian Elden

FØYEN
TORKILDSEN

Rettslige krav til Big Data-behandling

- Første spørsmål: er det snakk om personopplysninger?
- Andre spørsmål: hvem er behandlingsansvarlig?
- Gyldig behandlingsgrunnlag
 - Samtykke, avtale, lov, interesseavveining
- Definert formål
- Relevansprinsippet og dataminimalisering
- Sannsynlighet og korrekthet
- Informasjon, retting, sletting
- Utlevering av personopplysninger (anonymisert, kryptert)?

Hva med EUs nye regler?

FØYEN
TORKILDSEN

Tittel på presentasjon 26

Datatilsynet, Bjørn Erik Thon i DN 6/8-15:

- Personopplysninger er en verdifull handlevare
- ..personvern må tas på mye større alvor enn i dag når forordningen trer i kraft. I praksis vil dette blant annet bety at **virksomhetenes personvern policy** og beslutningen om at personvernregelverket skal følge, må forankres på et høyere nivå enn hva tilfellet er mange steder i dag.
- Personvernet må flyttes ut av datarommene og inn i styrerommene
- ..dataportabilitet innebærer at man kan kreve egne data flyttet fra en virksomhet til en annen. Dette vil føre til at det blir konkurranse mellom virksomhetene om å være best på personvern: Er du misfornøyd med firma A kan du flytte til firma B

Sentrale endringer fra EU

- Regulativ – ikke direktiv
 - Kun avvikende (stengere) bestemmelser innen bla arbeidsrett, helse, forskning, religiøse sammenhenger
- Territoriell betydning – viktig konkurranserettlig at ikke-EU-land må overholde reglene

Sentrale endringer

-økt handlingsrom for behandlingsansvarlig

- Pseudonymisering
 - Metadata beskrives spesielt
- Detaljerte regler om «further use»
 - Interesseovervekt
 - Kom svært sent i prosessen, initiert pga big data
- Delt behandlingsansvar – kommersielt viktig

Sentrale endringer fra EU

- Ikke meldeplikt, færre konsesjonssøknader
- Flere personvernombud
- Barn under 13 år – må ha foreldres samtykke
- IP-adresser omfattes – nå uklart i noen land
- Implisitt samtykke godtas ikke, opt-out ikke bra nok
- Avvik må meldes DT og den det gjelder
- Mer compliance – internkontroll
- Mer fokus på overføringer til land utenfor EU via bruk av BCR og PBCR (internkontroll) – løsning for bruk av cloud/nettsky
- Bøter – opp til 100 000 000 EURO eller 2% av brutto global omsetning

One-stop-shop, vedtatt i Ministerrådet 6. mars 2015

- Brukere kan klage – både der et selskap har hovedkontor, og i det land de bor
- Ytterligere klagerett til European Data Protection Board
- Komplisert – ingen forenkling – lang tid
- “The results we have achieved are the best possible for this moment, for March,” Latvia’s justice minister Dzintars Rasnacs said on Friday.”

Artikel 5 – generelle prinsipper

- (b) collected for **specified, explicit and legitimate purposes** and not further processed in a way incompatible with those purposes (purpose limitation)
- (c) adequate, relevant, and **limited to the minimum necessary in relation to the purposes** for which they are processed; they shall only be processed if, and as long as, the purposes could not be fulfilled by processing information that does not involve personal data (data minimisation)
- (e) **kept in a form which permits direct or indirect identification of data subjects for no longer than is necessary** for the purposes for which the personal data are processed

Sentrale presiseringer – informasjon/samtykke

- Behandlingsansvarlig skal kunne “demonstrate” at samtykke er gitt
- Forhåndsavkryssede bokser tillates ikke
- “the requirement to give consent must be presented clearly distinguishable in its appearance from this other matter”
- “The execution of a contract or the provision of a service shall not be made conditional on the consent to the processing of data that is not necessary for the execution of the contract”
- Styrket rett til å bli glemt – trekke samtykke tilbake:
 - “..right to obtain from the controller the erasure of personal data relating to them and the abstention from further dissemination of such data, and to obtain from third parties the **erasure of any links to, or copy or replication of, that data** where one of the following grounds applies..”

Datatilsynet, Bjørn Erik Thon i DN 6/8-15:

- Det foreslås at samtykkeerklæringen tydelig skal skilles fra andre opplysninger som gis, og at det skal brukes et «klart og tydelig» språk. Dette høres kanskje ut som en floskel, men **en slik formulering i et lovverk vil gi oss i Datatilsynet stor mulighet til å stille krav til både form og innhold.** Formuleringer av typen «vi vil bruke dine data til å forbedre våre tjenester» kan være saga blott.

Sentrale endringer

- Plikt til å informere mottakere av informasjon når den registrerte krever data rettet/slettet og krever at mottakere av opplysningene får vite dette (ny art 17b)
- Den registrerte kan «restrict» behandlingsansvarliges rett til å behandle data når dataenes korrekthet bestrides i en periode inntil korrektheten verifiseres (ny art 17a)

Dataportabilitet

En del av informasjonsplikten

Meget omstridt (!)

Pt uklart hvordan vil bli implementert

“the controller must, upon request of the data subject, **provide a copy** of such data to the data subject in an electronic and **interoperable format**, i.e. in a format which is commonly used and allows for further use by the data subject without hindrance from the controller of the personal data. **Where technically feasible and available, the data shall be transferred directly from controller to controller at the request of the data subject”**

Art 23 - Privacy by design – i offentlige anbud

- In order to foster its widespread implementation in different economic sectors, **data protection by design shall be a prerequisite for public procurement** tenders according to Directive (*ref*)
- Hva er privacy by design:
 - The controller shall ensure that, by default, **only those personal data** are processed which are **necessary** for each specific purpose of the processing and are especially **not collected, retained or disseminated beyond the minimum necessary** for those purposes, both in terms of the amount of the data and the time of their storage

Verdikjeder

Klar plikt til å kjenne verdikjeden helt til bunns:

- Databehandleravtaler må «Determine the conditions for enlisting another processor only with the prior permission of the controller”
- Hvor lagres data, i hvilke land

Dette kommer til å bli noe av det viktigste fremover fordi det handler om grunnleggende kontroll.

Nettsky – cloud – som verktøy for tjenester

- Mange vil bruke skytjenester som MS365, Azur, Amazon, Google eller «offshorede» tjenester
- Det er ofte OK – også for helseopplysninger såfremt det foreligger

Samtykke/avtale **OG** registrert melding hos Datatilsynet **OG** EUs standardavtaler brukes for **hver** overføring – ofte informasjonsplikt overfor den registrerte (må oppdatere innsendt melding hvis endringer)

eller

BCR/PBCR

FØYEN
TORKILDSEN

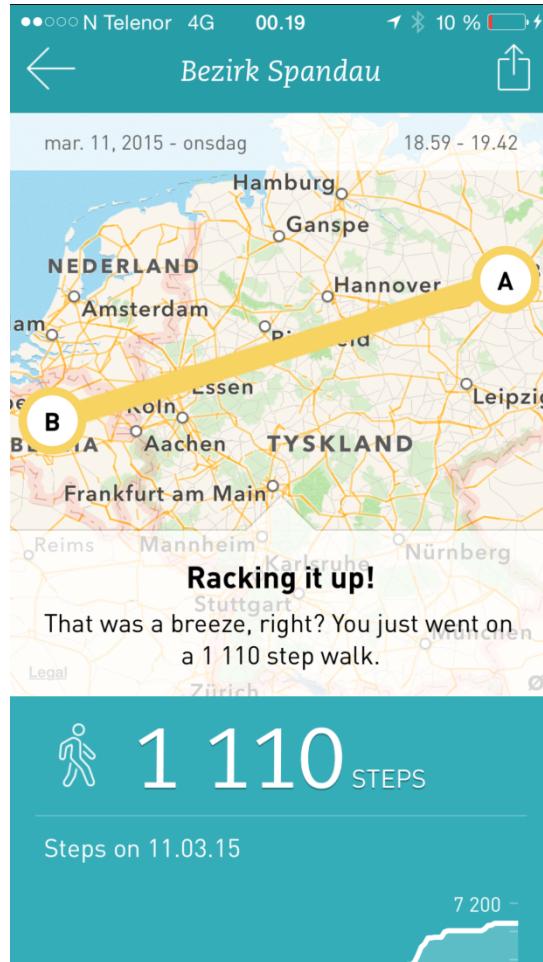
Copyright © 2014 Foyen All Rights Reserved.

Spesielt om lisensavtaler

- Lisens – begrenset rett til å bruke programvare (eller database)
 - Definere grenser i rom, tid, teknologi og formål
- Spesialitetsprinsippet
- Rett til å gjøre endringer
- Rett til å viderelisensiere – krysslisensiering til andre aktører
- Beregning av lisensvederlag
 - Fast pris
 - Per bruker / device / integrasjon (OBS!)
 - Per transaksjon

Ikke tro alt analysen sier – vi fløy Brussel - Berlin

FØYEN
TORKILDSEN

Breeze vilkår

- In an ongoing effort to better understand and serve the users of the Services, we may conduct research on our end user's demographics, interests and behavior based on the Personal Data and other information provided to us. This research may be compiled and analyzed on an aggregate basis, and we may share this aggregated data with our affiliates, agents and business partners. This aggregate information does not identify you personally.

Takk for meg!

- Partner Eva Jarbekk
- 90051011
- ej@foyentorkildsen.no

FØYEN
TORKILDSEN